

Net na drie ben ik getuige van het grootste en tegelijkertijd ijzingswekkend mooiste vuurwerk dat ooit in Vlaanderen is afgestoken. Het was alsof de zuidoostelijke hemel in brand stond. Een paar seconden later voelden wij de beving. Die duurde een volle minuut. Alle kanonnen aan het front vielen in. Wat een helse muziek, wat een gruwelijk schouwspel! Als het niet zo'n slachting was geweest dan zou je het 'prachtig' kunnen noemen.

Veertien mensen bezochten de mis en het altaar stond de hele tijd te trillen. Na de mis zag ik dat het offensief succesvol was: een lange stoet paarden trok de kanonnen verder naar voren, in de richting van Dikkebus. Ten minste elk kwartier komt een groep krijgsgevangenen voorbij. Ze gaan in de richting van Westouter. Ik heb ze goed bekeken. De Duitsers waren zeker niet bedroefd dat ze nu krijgsgevangen waren.

Om halftien hoorden we dat Wijtschate en Mesen waren veroverd. In de namiddag beklimmen we de Rodeberg om naar het slagveld te kijken. Wijtschate is veranderd in een kale vlakte. Het dorp is van de aardbodem verdwenen.

Peckhamkrater

© Tom Burke

Zoals zoveel Ierse families komt het gezin van Aaron en Mary Lockhart amper rond. De familie in het graafschap Donegal heeft elf kinderen. De jongste zoon, Andrew, ziet het levenslicht in 1894. Alleen tijdens de winter gaat Andrew naar school. In de lente en de zomer helpt hij mee op de boerderij. Zijn broers emigreren naar Amerika, Australië

en Nieuw-Zeeland. Andrew meldt zich bij de 11th Royal Inniskilling Fusiliers. Zonder afscheid te nemen van zijn vader. Dat was te moeilijk. Hij schrijft regelmatig naar zijn zuster Mina. Zijn brieven portretteren hem als een jonge enthousiaste man die verlangt naar het grote avontuur. Andrews bataljon komt in onze contreien terecht. Eind mei 1917 bezorgt hij zijn vader zijn laatste soldatenloon: *"It is a few pounds I had lying so I thought I might as well draw on it and sign it to you as you could make better use of it.... There is no good in money out here to anyone. It isn't very much but it will help you along a little."* Zijn laatste brief verstuurt hij naar zijn zus vanuit Dranouter op 4 juni 1917.

Zijn broer Ralph komt vanuit Nieuw-Zeeland als bij toeval in dezelfde vallei terecht. Ze vechten zij aan zij op 7 juni 1917. Ralphs doel was Mesen. Links van hem bestormt Andrew, samen met de 36th (Ulster) Division, de heuvel richting Wijtschate.

Ralph overleeft de oorlog en keert terug naar Nieuw-Zeeland. Andrew sneuvelt op 7 juni 1917. Andrews laatste rustplaats: Spanbroekmolen Cemetery, graf A8, vlak voor het kruis. Twee broers waren eerder al aan het front gestorven. Vader Lockhart verloor drie zonen op amper zes maanden tijd.

Sla de landweg tegenover de ingang van Spanbroekmolen Cemetery in.

Begin 1917 lagen er 24 dieptemijnen onder de strategisch belangrijke Duitse posities op de heuvelrug. Het plan was om alle dieptemijnen tegelijk tot ontploffing te brengen. Meteen daarna zouden de troepen hun loopgraven verlaten en de resterende vijandelijke linies opruimen.

De voorbereiding onder Spanbroekmolen verloopt niet zonder problemen. De tunnel wordt ontdekt en met een dieptebom opgeblazen. De Britse tunnelers moeten een nieuwe tunnel graven en de bedrading naar de munitiekamer herstellen. Nauwelijks één dag voor 7 juni 1917 zijn ze klaar. Absolute zekerheid dat de dieptemijn zijn vernietigend werk zal doen, is er niet.

Zero hour. Uiteindelijk werd beslist om 19 mijnen te laten ontploffen. In enkele seconden vliegt de hele heuvelrug de lucht in. Meer dan vierhonderdduizend kilo springstof doet de aarde beven. De grootste aardbeving tot dan toe door mensen opgewekt. Die fenomenale ontploffing is

© Eric Flamand

Zero Hour, een schitterend maar dodelijk spektakel

het startsein voor de grondaanval. Maar het ontstekingsmechanisme onder Spanbroekmolen hapert. De mitrailleurpost op de heuvel is nog intact en maait de eerste golf soldaten neer. Enkele seconden later vliegen de Duitse mitrailleurs toch de lucht in. De enorme kracht van de ontploffing zorgt voor nieuwe slachtoffers. Ook onder de aanvallers.

Op Lone Tree Cemetery en Spanbroekmolen Cemetery staan bijna 150 grafstenen met een Ierse connectie. De meeste soldaten stierven in de vroege ochtend van 7 juni.

Pool of Peace ofte Spanbroekmolenkrater, een oase van rust waar eens chaos heerste

